

U V O D

XX vijek je obilježen vijekom razvoja nauke i naučnih disciplina, gdje su posebno do izražaja došle informatičke nauke, koje su se u poslednjih nekoliko decenija enormno razvile. Gotovo da nema sfere društva u kojem nije ušla informatika i digitalizacija ranije korištenih mehaničkih i elektromehaničkih mašina i uređaja. Tako je došlo i do razvoja informacionih sistema, kao intenzivnijih načina upotrebe informacija koje imaju ulogu u svim aspektima organizacije i rada.

Danas je vrlo teško odrediti šta je najbitnije poznavati iz oblasti informacionih sistema za menadžere, političare i sve druge korisnike navedenih sistema. Za sve oblike organizovanja preduzeća, opština, škola, fondova i dr. je neophodno dobro poznavanje informacionih sistema da bi oni mogli da opstanu i napreduju. Informacioni sistemi mogu pomoći proizvodnim kompanijama da svoje poslovanje jednostavno odvijaju i na udaljenim područjima, da ponude nove proizvode i servise, da iznova oblikuju poslove i radne tokove, i da pronađu nove načine vođenja poslova.

Uloge informacionih sistema su strukturirane po hijerarhijskim nivoima. Osnovna, i na početku razvoja dominantna uloga je podrška sistema poslovnim operacijama (masovna obrada podataka). Viši nivo u razvoju sistema je podrška odlučivanju menadžera operativnog i srednjeg nivoa, odnosno MIS (*Management Information Systems* - menadžment informacioni sistemi, ili informacioni sistemi za podršku menadžmentu), a najviši nivo podrške sistema je u ostvarivanju strategijske prednosti preduzeća ili organizacije.

Ova uloga se ostvaruje kada se IS uključi kao element strategije preduzeća, bilo u primarnim ili aktivnostima podrške. Svaki od učesnika u lancu stvaranja vrijednosti proizvoda koristi određena dostignuća informacionih tehnologija, odnosno odgovarajući informacioni sistem, koji je adekvatan u obavljanju poslova zbog kojih i služi.

Svaki informacioni sistem ima tri aktivnosti koje su neophodne da korisnik sistema donesi odluke, da kontroliše operacije, analizira probleme, i da kreira nove proizvode ili da daje usluge. Ove aktivnosti su ulaz, proces i izlaz. Informacioni sistem je skup komponenata organizovanih tako da omogućavaju registrovanje, prikupljanje, prenos, obradu, skladištenje, analizu i distribuciju informacija za različite namjene. Prema opštoj teoriji sistema, svaki sistem sadrži elemente na ulazu i izlazu, odnosno *inpute* i *outpute*, kao i odgovarajuće upravljanje.

Informacioni sistemi (IS - *Information Systems*) mogu se zasnivati na klasičnim rješenjima, koja predpostavljaju korišćenje poslovne dokumentacije (tzv. manuelna obrada informacija), ili rješenjima koja su dijelimično ili potpuno bazirana na primjeni informacione tehnologije. Ova

posljednja vrsta informacionih sistema naziva se informacioni sistemi bazirani na računaru, kompjuterizovani informacioni sistemi ili računaru podržani informacioni sistemi. U literaturi, na engleskom jeziku, koristi se pojam CBIS (*Computer Based Information System - IS podržan računaru*).

U ovom diplomskom radu biće obrađena tema informacionog sistema u Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske.

1. ORGANIZACIJA FONDA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA REPUBLIKE SRPSKE